

Dohoda mezi EU a USA o přeshraničním přístupu k elektronickým důkazům

Informační podklad k doporučení pro rozhodnutí Rady o zmocnění k zahájení jednání za účelem dosažení dohody mezi Evropskou unií a Spojenými státy americkými o přeshraničním přístupu k elektronickým důkazům pro justiční spolupráci v trestních věcech

Podklad k dokumentu Rady č. 6102/19
květen 2019
zpracovala: Eva Sochorová

Obsah:

- Hodnocení z hlediska principu subsidiarity: 3
- Odůvodnění a předmět: 3
- Obsah a dopad:..... 4
- Předběžné stanovisko vlády ČR datované dnem 26. dubna 2019: . 5
- Předpokládaný harmonogram projednávání v orgánech EU:..... 5
- Projednávání ve výboru pro evropské záležitosti PS PČR: 6

AKTUÁLNÍ VYDÁNÍ:	ŘADA: DOKUMENTY EU
Název: Dohoda mezi EU a USA o přeshraničním přístupu k elektronickým důkazům	Typ řady: interní
Zpracovala: Sochorová, E.	První vydání řady: říjen 2004
Číslo: Podklad k dokumentu č. 6102/19	Frekvence vydání řady: nepravidelná
Datum: květen 2019	Zaměření: Informační podklady k dokumentům EU projednávaným VEZ
Klíčová slova:	Jazyk: CZ
Justiční spolupráce; trestní soudnictví; elektronické důkazy; EU; USA	Vydavatel: Kancelář Poslanecké sněmovny, Sněmovní 4, 118 26 Praha 1

PARLAMENTNÍ INSTITUT plní úkoly vědeckého, informačního a vzdělávacího střediska pro Poslaneckou sněmovnu, její orgány, poslance a Kancelář Poslanecké sněmovny, pro Senát, jeho orgány, senátory a Kancelář Senátu. Naše činnosti a produkty uvádíme níže.

Oddělení všeobecných studií	STUDIE Srovnávací studie Analytické studie	ODPOVĚDI NA DOTAZ Stručné odpovědi na dotazy členů Parlamentu	VYBRANÁ TÉMATA Studie zpracované k aktuálním problematikám	MONITORING Vybrané hospodářské měnové a sociální ukazatele	MIGRACE Přehled aktualit v oblasti migrace za vybrané období
	PŘEHLED SZBP Společná zahraniční a bezpečnostní politika EU	EUROZÓNA+ Přehled ekonomických událostí v EU	PODKLADY pro zahraničně politická jednání	PŘEDNÁŠKY pro zahraniční delegace, PS, Senát	
Oddělení pro evropské záležitosti	STANOVISKA kompatibility nevládních návrhů zákonů s právem EU	KONZULTACE k předkládaným vládním návrhům zákonů	DOKUMENTY EU Výběr z aktů a dokumentů EU zaslaných PS	ZPRÁVY Aktuální agenda v Bruselu	PODKLADY pro jednání výboru na mezinárodní úrovni
	INFORMAČNÍ STŘEDISKO Informace o činnosti Poslanecké sněmovny a prohlídky budov	ECPRD Spolupráce s Evropským centrem pro parlamentní výzkum a dokumentaci	PŘEDNÁŠKY pro Poslaneckou sněmovnu, pro školy, veřejnost	INFORMAČNÍ MATERIÁLY o fungování Poslanecké sněmovny, o legislativním procesu	ZÁPISY ze schůzí, seminářů, přednášek, kulatých stolů

DOPORUČENÍ PRO ROZHODNUTÍ

Doporučení pro rozhodnutí Rady o zmocnění k zahájení jednání za účelem dosažení dohody mezi Evropskou unií a Spojenými státy americkými o přeshraničním přístupu k elektronickým důkazům pro justiční spolupráci v trestních věcech

KOM(2019) 70 v konečném znění, kód Rady 6102/19

- **Právní základ:**
Článek 218 odst. 3 a 4 Smlouvy o fungování Evropské unie.
- **Datum zaslání Poslanecké sněmovně prostřednictvím VEZ:**
8. 2. 2019
- **Procedura:**
Komise předkládá Radě doporučení, na jehož základě Rada rozhodnutím zmocní Komisi k zahájení jednání o dohodě mezi EU a třetí zemí. Rada může za účelem jednání vydat směrnice pro jednání a určit zvláštní výbor pro konzultace. Na závěr jednání Rada vydá zmocnění k podpisu a kvalifikovanou většinou přijme rozhodnutí o uzavření dohody po obdržení souhlasu Evropského parlamentu (čl. 218 odst. 6 a 8 Smlouvy o fungování Evropské unie).
- **Předběžné stanovisko vlády (dle § 109a odst. 1 jednacího řádu PS):**
Datované dnem 26. dubna 2019, doručené do výboru pro evropské záležitosti dne 27. května 2019. Stanovisko nebylo doposud vládou schváleno, bude projednáno výborem pro evropskou unii na pracovní úrovni dne 28. května 2019.
- **Hodnocení z hlediska principu subsidiarity:**
Návrh je v souladu s principem subsidiarity.
- **Odůvodnění a předmět:**
V souvislosti s využíváním internetu a informačních technologií a s tím spojenou kriminalitou nabývá na významu usnadnění přístupu orgánů činných v trestním řízení k přeshraničním elektronickým důkazům, které mají poskytovatelé on-line služeb usazení v jiné jurisdikci. Jedná se o „údaje o obsahu“, které zahrnují e-mail, textové zprávy, fotografie a videa, a o „neobsahové údaje“ jako např. informace o provozu on-line účtu. V současnosti je spolupráce mezi orgány v EU postavena na evropském vyšetřovacím příkazu a ve vztahu vůči třetím zemím, včetně USA, se využívají žádosti o vzájemnou pomoc, které se však vyznačují zdlouhavostí. Ve vztahu k USA proto vznikla praxe, kdy se evropské orgány obracejí přímo na poskytovatele on-line služeb, co se týče neobsahových údajů.¹ Nicméně tato spolupráce je dobrovolná a nese s sebou otázky ohledně transparentnosti, zákonnosti trestního stíhání, ochrany základních a procesních práv. Pokud jde o Evropskou unii, členské státy většinou zakazují takovou přímou spolupráci a jediný způsob, jakým mohou orgány USA získat důkazy, je prostřednictvím žádosti o vzájemnou právní pomoc.

¹ Právo USA zakazuje poskytovatelům služeb v USA odpovídat na žádosti zahraničních donucovacích orgánů v případě údajů o obsahu. Co se týče neobsahových údajů, orgány USA vzhledem k vysokému počtu žádostí o vzájemnou právní pomoc ze strany orgánů členských států EU vybídly tyto orgány, aby o neobsahové údaje žádaly přímo poskytovatele služeb v USA. Právo USA tento postup umožňuje, nicméně neexistuje povinnost poskytovatele žádosti vyhovět.

Pro zlepšení přeshraničního přístupu k elektronickým důkazům v rámci EU Evropská komise v dubnu 2018 předložila dva legislativní návrhy, jejichž cílem je zajistit možnost snazšího a rychlejšího přeshraničního sběru elektronických důkazů od poskytovatelů on-line služeb, kteří působí v EU. Předkládané návrhy by pro účely trestního řízení měly zavést evropský příkaz k předání a evropský příkaz k uchování elektronických důkazů a také povinné jmenování právního zástupce poskytovatelů služeb, kteří nabízejí služby v Unii, jenž by dodržování těchto příkazů zajišťoval.² V návaznosti na to v říjnu 2018 přijala Evropská rada závěry, v nichž vyzvala Komisi, aby také urychleně předložila mandáty k vyjednávání pro mezinárodní jednání o elektronických důkazech. Evropská komise proto předkládá toto *doporučení pro rozhodnutí Rady o zmocnění k zahájení jednání za účelem dosažení dohody mezi EU a USA o přeshraničním přístupu k elektronickým důkazům pro justiční spolupráci v trestních věcech* současně s doporučením k účasti na jednáních o druhém dodatkovém protokolu k úmluvě Rady Evropy o kyberkriminalitě. Mezinárodní dohoda by měla vhodně doplňovat v současnosti projednávané návrhy z dubna 2018 a společnými pravidly řešit konkrétní právní otázky přístupu k údajům o obsahu a k neobsahovým údajům v držení poskytovatelů on-line služeb v EU a USA.

- **Obsah a dopad:**

Obsahem rozhodnutí Rady **je zmocnění Komise k jednání jménem Unie o dohodě mezi Uníí a USA o přeshraničním přístupu justičních orgánů v trestním řízení k elektronickým důkazům v držení poskytovatele služeb**. Dále odkazuje na přílohu rozhodnutí, jež stanoví směrnice pro jednání, a stanoví, že jednání by Komise měla konzultovat se zvláštním výborem, který ustaví Rada.

V příloze doporučení jsou stanoveny cíle, povaha a oblast působnosti dohody, záruky a správa dohody.

Cíle

V souladu s projednávanými předpisy Unie o elektronických důkazech by Komise v průběhu vyjednávání měla usilovat o tyto cíle:

- Dohoda by měla stanovit společná pravidla a řešení kolizí norem u příkazů, které jsou vydány justičním orgánem jedné smluvní strany a adresovány poskytovateli služeb, na něhož se vztahuje právo druhé smluvní strany, pro získání elektronických důkazů ve formě údajů o obsahu i neobsahových údajů;
- Poskytovatel služeb by měl přímo předávat elektronické důkazy žádajícímu orgánu na základě reciprocity;
- Mělo by být zajištěno dodržování základních práv, svobod a obecných zásad práva EU dle primárního práva EU (proporcionalita, procesní práva, presumpce nevinny, právo na obhajobu v trestním řízení, ochrana soukromí, ochrana osobních údajů a údajů z komunikace).

Povaha a oblast působnosti dohody

Dohoda by se měla vztahovat na přípravnou i soudní fázi trestního řízení. Práva a povinnosti stran by měly být stanoveny na základě reciprocity. Dohoda by měla definovat a určit kategorie údajů, na které se bude vztahovat, včetně údajů o obsahu i neobsahových údajů, vymezit na jaké trestné činy se bude vztahovat, jaké podmínky musí být splněny pro vydání příkazu a způsoby jeho

² V prosinci 2018 přijala Rada svůj postoj k návrhu nařízení o evropských předávacích a uchovávacích příkazech pro elektronické důkazy v trestních věcech. K návrhu směrnice týkající se jmenování právních zástupců za účelem shromažďování důkazů v trestním řízení přijala Rada svůj postoj v březnu 2019.

doručení. Také by měla umožnit účinnou právní ochranu subjektů údajů během trestního řízení, stanovit, za jakých podmínek by poskytovatel služeb měl právo vznést námitku proti příkazu, a určit lhůtu pro dodání údajů. Dohoda o vzájemné právní pomoci mezi EU a USA by touto dohodou neměla být dotčena a ve vztahu k Úmluvě Rady Evropy o kyberkriminalitě a jejímu druhému dodatkovému protokolu by měla mít přednost.

Záruky

Jednou ze záruk, na kterých by měla být dohoda postavena, je zásada reciprocity. Ta by se měla týkat kategorie osob, jejichž údaje nesmí být požadovány. Dále by dohoda neměla rozlišovat mezi osobami z různých členských států. Pro účely ochrany údajů a soukromí by dohoda měla odkazovat na dohodu mezi EU a USA, která vstoupila v platnost dne 1. srpna 2016, tzv. zastřešující dohodu³, a dále ji doplňovat o další záruky, jako například specifikace účelů, pro které mohou být osobní údaje a údaje z elektronické komunikace vyžadovány a předávány, požadavek nezbytnosti a přiměřenosti vzhledem k účelu a oznámení a předchozí souhlas orgánu členského státu s použitím a sdělením údajů jiným orgánům USA, které nejsou vázány zastřešující dohodou, a při předávání údajů trestním orgánům do jiných třetích zemí.

V oblasti procesních práv by mělo být zajištěno, aby údaje nebylo možno požadovat k použití v trestním řízení, jehož výsledkem by mohl být trest smrti. Dále by měly být stanoveny např. zvláštní záruky pro údaje chráněné výsadami a imunitami a záruky zachování důvěrnosti pro orgány a poskytovatele služeb.

Správa dohody

Smluvní strany dohody by měly dojednat provádění pravidelných společných přezkumů provádění dohody a za tímto účelem shromažďovat statistické údaje. Dle výsledků vyjednávání by se měla vymezit doba trvání dohody (na dobu určitou/neurčitou) a její přezkum. Pro řešení sporů ohledně výkladu jejích ustanovení nebo jejího uplatňování by dohoda měla stanovit vzájemné konzultace stran dohody. V případě neúčinnosti těchto konzultací by dohoda měla umožnit pozastavení a vypovězení dohody jednou ze stran dohody.

- **Předběžné stanovisko vlády ČR datované dnem 26. dubna 2019:**

Vláda ČR obecně sjednání dohody mezi EU a USA o přeshraničním přístupu k elektronickým důkazům pro justiční spolupráci v trestních věcech podporuje. Klade důraz na to, aby mandát pro vyjednávání vycházel ze stávajícího právního rámce EU a projednávaných unijních legislativních návrhů o elektronických důkazech z dubna 2018. Podle vlády ČR by mandát měl zaručit ochranu základních práv a svobod a obecných zásad práva EU a ochranu osobních údajů.

Dopad na státní rozpočet a právní řád ČR:

Zásadní dopad na státní rozpočet se nepředpokládá. Dopad na právní řád bude závislý na výsledcích vyjednávání o dohodě.

- **Předpokládaný harmonogram projednávání v orgánech EU:**

Dne 6. června 2019 bude rozhodnutí předloženo Radě pro spravedlnost a vnitřní věci (JHA) k přijetí. V Evropském parlamentu byl dokument přidělen výboru LIBE.

³ Pro více informací viz tisková zpráva Komise: Evropská komise a Spojené státy se dohodly na novém rámci pro přenos údajů přes Atlantik: štít mezi EU a USA pro ochranu osobních údajů (Privacy Shield). Dostupná z: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-216_cs.htm

- **Projednávání ve výboru pro evropské záležitosti PS PČR:**

Výbor pro evropské záležitosti PS PČR projednal dokument dne 30. 5. 2019 a usnesením č. 226 přijal tyto závěry:

Výbor pro evropské záležitosti

1. **bere na vědomí** doporučení Komise na Rozhodnutí Rady k zahájení jednání za účelem dosažení dohody mezi Evropskou unií a Spojenými státy americkými o přeshraničním přístupu k elektronickým důkazům pro justiční spolupráci v trestních věcech a rámcovou pozici vlády ČR k němu;
2. **žádá vládu ČR**, aby se aktivně zapojila do vyjednávání o uzavření dohody se Spojenými státy americkými o přeshraničním přístupu k elektronickým důkazům pro justiční spolupráci v trestních věcech;
3. **žádá vládu ČR**, aby jej informovala o projednávání tohoto sdělení v Radě a o postoji, jaký při tomto projednávání zaujme.